

ЛІТЕРАТУРА:

1. Козлюк А.Т. Заходи адміністративного примусу в правоохоронній діяльності міліції: поняття, види та організаційно-правові питання реалізації: Монографія / за заг. ред. проф. О.М.Бандурази. - Харків: Вид-во Нац.ун-ту внутр.справ, 2000. - С. 36.
2. Якуба О.М. Советское административное право. - К.: Издательское объединение "Вища школа", 1975. - С. 169.
3. Коваль Л.В. Відповідальність за адміністративні правопорушення. - К.: "Вища школа", 1975. - С. 68-70.

4. Шергин А.П. Административные взыскания по советскому праву: Автореф. дис. ... к.ю.н. - М., 1969. - С. 12.
5. Бондаренко Г.П. Адміністративна відповідальність в СРСР. - Л., 1975. - С. 44.
6. Хорощак Н.В. Адміністративні стягнення за законодавством України: Монографія. - К.: Інститут держави і права ім. В.М.Корецького НАН України, 2004. - 172 с.

***

УДК: 347: 796 (477)

*Ткач М.О.
ст. викладач кафедри цивільного права
юридичного факультету ЗНУ*

СПОРТИВНЕ ПРАВО ЯК КОМПЛЕКСНА ГАЛУЗЬ УКРАЇНСЬКОГО ПРАВА

Головне призначення позитивного права як системи правових норм - регулювання суспільних відносин. В залежності від того, які саме суспільні відносини потребують регулювання, всі правові норми "вишлюються" у відповідні інститути, підгалузі та галузі права, тобто формують систему права.

Найбільшими елементами системи права виступають галузі права.

"Найчіткіше поділ права на галузі дає про себе знати у національних системах континентального європейського права (де часом перелік галузей відбивається у переліку кодексів). Але галузі права - нехай і з меншою зовнішньою визначеністю - характерні також для всіх інших

юридичних систем, в тому числі для англо-саксонського загального права, права США, де у тому або іншому вигляді виокремлюються конституційне право, адміністративне право, цивільне право, галузі процесуального права і т.ін." [1, 44].

Розподіл правових норм за галузями має важливе практичне значення, оскільки надає можливість найбільш ефективного регулювання відповідних суспільних відносин з одного боку, а з іншого - забезпечує стрункість самої правової системи.

Достатніми підставами для виділу окремої галузі права традиційно вважають наявність особливого предмету та методу правового регулювання. Відповідно, предмет правового

регулювання - це ті суспільні відносини, що потребують упорядкування, а метод правового регулювання - це система прийомів та засобів впливу правових норм на ті чи інші суспільні відносини (їх суб'єктів).

Проте відмежування галузей права одна від одної на підставі унікального предмету та методу правового регулювання не завжди дає можливість правильно класифікувати певні суспільні відносини та застосувати до них "потрібні" правові норми.

Наприклад, стрімкий розвиток суспільних відносин призвів до появи інформаційного, банківського, ліцензійного права, що не "вписується" у традиційні підходи, за допомогою яких здійснюють поділ на галузі права.

Отже, українське суспільство постійно розвивається. Україна здобула незалежність, було ліквідовано адміністративно-командну систему керівництва, запроваджено ринкові механізми регулювання економічних відносин, інтенсифікуються міжнародні контакти. Все це призводить до появи ясно нових, відносно однорідних груп суспільних відносин, що потребують правового регулювання.

Відповідно до сучасних поглядів стосовно елементного складу системи права, сьогодні з'являються такі своєрідні структурні одиниці системи права, як комплексні галузі права (або міжгалузеві комплекси).

Так, С.С. Алексєєв поділяє всі галузі права на три головні види: "1) базові галузі, що охоплюють конституційне, цивільне, адміністративне та кримінальне право; 2) спеціальні галузі, серед яких трудове, земельне, фінансове, право соціального захисту, сімейне, кримінально-виконавче і 3) комплексні галузі, для яких є характерним об'єднання різноманітних інститутів базових та спеціальних галузей." [2, 45].

Саме комплексною галуззю українського права пропонуємо називати спортивне право.

Спортивне право являє собою внутрішньо узгоджену систему правових норм, що регулюють відносини, які складаються у сфері фізичної культури і спорту.

Зазначена галузь права є комплексною, оскільки складається з правових норм базових та спеціальних галузей права, серед яких чільне місце займають цивільне право, адміністративне право, трудове право, кримінальне право, господарське право тощо.

Предметом спортивного права виступають різноманітні відносини з приводу забезпечення

широких верств населення фізкультурно-оздоровчими послугами, фізичного виховання молоді, підготовки спортсменів-професіоналів, їх працевлаштування, надання спортивно-видовищних послуг, управління у сфері спорту, здійснення комерційної діяльності у сфері спорту з метою отримання прибутку і тін.

Всі наведені вище види відносин об'єднані спільними межами існування, належать до спільної стійкої групи суспільних відносин, взаємно преднані і взаємно обумовлені, а тому потребують відповідного наукового усвідомлення та правового врегулювання засобами однієї комплексної галузі права.

Ще одна особливість кожної галузі права - наявність "особливого юридичного механізму (методу регулювання), який характеризує те, як, яким чином - через дозволи, заборони, зобов'язання - здійснюється юридичне регулювання." [3, 45].

Всі методи правового регулювання прийнято поділяти на загальноправові, міжгалузеві та галузеві.

Основними, базовими методами правового регулювання є імперативний (централізованого регулювання) та диспозитивний (децентралізованого регулювання), які визнані загальноправовими і послуговуються такими способами регулювання, як утворювання, заборона, зобов'язання. Серед міжгалузевих методів називають договірний, метод відшкодування шкоди і т. ін. Галузевими методами правового регулювання є сукупність прийомів та засобів, характерних виключно для означеної галузі права.

Швидка трансформація та розвиток суспільного життя призводить, як ми вже переконалися, до утворення нових однорідних груп суспільних відносин, які регулюються нормами різних базових та спеціальних галузей права.

Це зумовлює використання різноманітних методів, прийомів та типів правового регулювання зазначених відносин, які у сукупності створюють певний правовий режим.

Цим терміном визначається специфіка юридичного регулювання певної сфери суспільних відносин за допомогою різноманітних юридичних засобів та способів. Як правило, різні сфери суспільних відносин вимагають рвнотного преднання способів, методів, типів правового регулювання. Своєрідність правових режимів спостерігається як усередині кожної галузі, так і в правовій системі у цілому. Правовий режим може включати всі

способи, методи, типи, але у різному їх поєднанні, коли одні мають домінуючу роль, а інші - другорядну." [4, 226]

Отже, на сучасному етапі розвитку системи права вже майже не залишилося "чистих" галузей права із своїми унікальними предметом та методом правового регулювання. Суспільні відносини ускладнюються, формують різноманітні групи похідних відносин, методи та способи правового регулювання удосконалюються, урізноманітнюються.

Тому спортивне право цілком виправдано може вважатися комплексною галуззю права з притаманними саме їй предметом правового регулювання та методом (правовим режимом).

До галузевих методів спортивного права С.В. Алексєєв пропонує віднести наступні:

- використання засобів фізичної культури і спорту в профілактиці захворювань і формуванні здорового способу життя населення країни, різнобічному фізичному удосконаленні громадян;

- забезпечення доступності всіх верств населення до занять фізичною культурою та спортом;

- використання фізичної культури і спорту як засобів підготовки до виробничої діяльності та військової служби, а також профілактики наркоманії, пияцтва, тютюнопаління та злочинності;

- врахування безперервності та наступності фізичного виховання різних вікових груп громадян на всіх етапах їх життєдіяльності;

- врахування зв'язку фізичного виховання з іншими видами виховання (розумовим, трудовим, моральним і т. ін.);

- відповідальності громадян за своє здоров'я та фізичний стан;

- забезпечення безпечної організації і проведення навчально-тренувальних занять і спортивних заходів;

- відшкодування шкоди здоров'ю, пов'язаної з наслідками спортивної діяльності або у процесі цієї діяльності;

- відновлення втрачених функцій після виробничих або спортивних травм і перенесених захворювань на основі використання засобів лікувальної фізичної культури (ЛФК);

- врахування спрямування фізкультурно-спортивного руху на консолідацію суспільства, зміцнення єдності і згуртованості нації;

- орієнтації на розвиток народних і національних систем фізичного виховання;

- врахування самостійності та рівноправ'я фізкультурно-спортивних об'єднань, незалежно від

рівня, який вони посідають у сфері фізичної культури і спорту, зокрема рівності їх прав на державну підтримку;

- заохочення конкуренції в спорті та діяльності підприємств спортивної промисловості, захисту від монополізму в управлінні, особливо у спорті вищих досягнень;

- забезпечення ефективної підготовки до змагань, участі у змагальній діяльності і досягнення максимально високих спортивних результатів;

- цілеспрямованості впливу на досягнення обопільних інтересів у результаті діяльності суб'єктів сфери фізичної культури і спорту;

- врахування правил спортивної етики і т. ін. [5, 132].

Безперечно, жодний з названих вище методів не є самостійним. Це, скоріше, сукупність окремих елементів системи регулювання відносин у сфері фізкультури і спорту, які у сукупності формують своєрідний правовий режим, властивий спортивному праву.

Таким чином, спортивне право - це комплексна галузь права України, яка за допомогою спеціального правового режиму регулює весь спектр суспільних відносин, що виникають у галузі фізичної культури та спорту.

Пережвані, що спортивне право в Україні має серйозну перспективу з точки зору теоретичного осмислення та практичного втілення, оскільки наша держава завжди була і є далеко не останньою серед інших "спортивних" країн світу.

Тому для того, щоб не тільки зберегти, а й зміцнити свої лідерські позиції у світовому спорті, забезпечити потреби громадян України у повноцінних фізкультурно-спортивних та фізкультурно-оздоровчих послугах, необхідно створити цілісну нормативно-правову базу для регулювання відповідних відносин.

Базовим нормативно-правовим актом спортивного права України міг би стати спортивний кодекс України.

Перелік літератури

1. Алексєєв С.С. Право: азбука, теорія, філософія. Опыт комплексного исследования. - М., 1999. - С. 44.
2. там само - С. 45.
3. там само - С. 45.
4. там само - С. 226.
5. Алексєєв С.В. Спортивное право России. Правовые основы физической культуры и спорта. - М., 2005. - С. 132.